

Inleiding

Kernpraktijk & PPO C2 heeft als titel 'Teamgericht organiseren'. De kernpraktijk sluit aan bij de toenemende uitdagingen in het basisonderwijs, zoals groeiende differentiatie in leerlingpopulaties, complexe pedagogische vraagstukken, werkdruk en uitval onder startende leerkrachten, waardoor een herijking van de onderwijsorganisatie wellicht in de toekomst meer van belang zal zijn. Van één leerkracht per klaslokaal naar een flexibele teamgerichte aanpak die gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen (Basile et al., 2022; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.; Wolf & Hermanussen, 2024).

Teamgericht organiseren leidt tot de volgende spanningsvelden:

KP: Spanningsvelden

Eén vaste leerkracht	Meerdere leerkrachten
Autonomie in de klas (beroep).	Gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen.
Leerlingen globaal kennen binnen vakgebieden	Leerlingen specifiek kennen binnen één vakgebied
Passend/preventief in een individuele aanpak	Passend/preventief in een teamgerichte aanpak
Persoonlijke invulling en inkleuring van het beroep.	Gedeelde pedagogische en onderwijskundige visie.

De bovenstaande spanningsvelden zijn geformuleerd om de student te laten nadenken over zijn positie/ visie tegenover één vaste leerkracht voor de groep tegenover meerdere leerkrachten die het onderwijs samen vormgeven. Het teamgericht organiseren is geen waarheid tegenover de traditionele manier van werken. Het biedt alleen een ander perspectief tegenover het huidige normaal. Jij als student hebt door middel van de spanningsvelden de mogelijkheid om je hierin te positioneren.

Internationaal perspectief

Er zijn verschillende manieren om teamgericht organiseren invulling te geven. Hiervoor kijken we eerst naar het internationale perspectief.

Vanuit de samenwerking tussen Hogeschool Saxion en Arizona State University (ASU) wordt teamgericht organiseren gepositioneerd als innovatieve aanpak om studenten voor te bereiden op een werkveld waarin *teamteaching* meer en meer een rol gaat spelen, geïnspireerd door het *Next Education Workforce-model* dat afstapt van traditionele structuren en uitgaat van gedeelde verantwoordelijkheid voor leerprocessen (Basile et al., 2022; Saxion Academie Pedagogiek en Onderwijs, persoonlijke communicatie, 2025).

Nationaal perspectief

In de Nederlandse context is het teamgericht organiseren vooral onderzocht en beschreven door Ben van der Hilst. Hij stelt dat teamgericht organiseren bijdraagt aan een betere afstemming op verschillen tussen leerlingen, een hogere professionele kwaliteit door het benutten van complementaire expertise binnen het team en een verlaging van de werkdruk en kwetsbaarheid van individuele leraren. Ondanks deze potentiële voordelen worden deze vormen van organiseren binnen het Nederlandse onderwijsstelsel nog beperkt omarmd. Van der Hilst benoemt hiervoor verschillende oorzaken, waaronder de sterk verankerde traditie van het één-leerkracht-één-klas-model, organisatorische en rooster technische belemmeringen binnen scholen en een gebrek aan structurele tijd en ruimte voor gezamenlijke verantwoordelijkheid en professionele dialoog.

Om te komen tot een organisatiestructuur die de juiste mogelijkheden tot samenwerken en het verhogen van de onderwijskwaliteit biedt, heeft Van der Hilst de Teamgecentreerde Arbeidsorganisatie (TAO) uitgewerkt (Onderwijskennis, 2026). Deze aanpak stelt collectieve verantwoordelijkheid centraal en heeft als resultaat dat leerkrachten minder werkdruk en meer werkplezier ervaren.

Co-teaching

Een concrete en veelgebruikte vorm van teamgericht organiseren is co-teaching. In de literatuur worden hiervoor verschillende definities gehanteerd. Zo omschrijven Cook en Friend co-teaching als het gezamenlijk verzorgen van onderwijs door twee of meer professionals voor een heterogene groep leerlingen binnen dezelfde fysieke ruimte. Andere auteurs, zoals Basile et al. (2023), leggen meer nadruk op de gedeelde verantwoordelijkheid voor zowel instructie, differentiatie als evaluatie. Hoewel deze definities verschillen in accenten, is er een duidelijke overlap: co-teaching gaat uit van *gelijkwaardige samenwerking, gedeelde verantwoordelijkheid en gezamenlijke afstemming op onderwijsbehoeften van leerlingen*.

Co-teaching kan verschillende verschijningsvormen aannemen. In deze studie worden de benamingen gehanteerd zoals die veelal in de (internationale) literatuur worden gebruikt (o.a. Friend & Cook, 2010):

- Stationonderwijs
- Parallellesmodel
- Interactief model
- Groep- en subgroepinstructie
- Observerende co-teaching
- Teamteaching

Deze vormen verschillen in mate van gelijkwaardigheid, taakverdeling en interactie, maar delen het uitgangspunt dat onderwijs niet langer primair een individuele, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.

De opdracht

Dit semester omvat in het eerste kwartiel de verkenning van teamgerichte organisatie met als praktische uitvoering een co-teachingopdracht, gevolgd door verdieping in het tweede kwartiel via de vier overwegingen van de Onderwijsraad (2013), oudercommunicatie en een afsluitend simulatieproject. Centraal gedurende het semester staan de spanningsvelden tussen individuele en collectieve professionaliteit die deze verschuiving blootleggen. Ofwel één vaste leerkracht voor de groep tegenover meerdere leerkrachten.

Kwartiel 1: teamgericht organiseren en co-teaching

In het eerste kwartiel draait het om de verkenning van teamgerichte onderwijsorganisatie, met de gezamenlijke uitvoering van een co-teachingopdracht als kern. Teamteaching wordt hier breed gedefinieerd als een samenwerkingsvorm waarbij twee of meer professionals gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van onderwijs, zoals Baeten en Simons (2014) omschrijven: “two or more teachers in some level of collaboration in the planning, delivery, and/or evaluation of a course” (p. 93). Co-teaching vormt een specifieke invulling hiervan, waarbij twee professionals zoals leerkrachten of een leerkracht met onderwijsassistent binnen één klaslokaal gedeelde verantwoordelijkheid dragen voor een diverse groep leerlingen, met flexibele modellen zoals observerend, assisterend, parallel of station onderwijs (Friend et al., 2010).

Kwartiel 2: overwegingen, oudercommunicatie en het simulatieproject

In het tweede kwartiel verdiepen studenten hun persoonlijke onderwijsopvattingen aan de hand van de vier overwegingen van de Onderwijsraad (2013), waarbij per overweging een concrete casus wordt ingebracht om theorie direct met praktijk te verbinden. De overwegingen "Weet waar je voor staat en blijf daarover in dialoog met anderen", "Ingewikkelde praktijkkwesties vragen om eigen keuzes", "Leraren met een missie benutten én creëren professionele ruimte" en "Kritisch-onderzoekend: leraren blijven zich ontwikkelen", (Onderwijsraad, 2013). Door casussen te analyseren, verkennen studenten hoe deze overwegingen in hun eigen onderwijspraktijk terug te zien zijn. Om succesvol samen te werken met alle partners in het onderwijs zijn gespreksvaardigheden onontbeerlijk. In een van de illustraties wordt expliciet gewerkt aan de vaardigheden voor communicatie met een essentiële partner: ouders.

Afsluitend simulatieproject

Het semester wordt afgesloten met een tweedaags simulatieproject waarin studenten als fictief schoolteam voor een uitdagende casus gesteld worden. Alle semestervaardigheden (co-teaching, teamteaching, overwegingen en oudercommunicatie) komen in dit project terug. Dit project toetst veerkracht, functioneren in een team en omzetting van een fictieve situatie naar een concrete schoolverbetering.

Literatuurlijst

Basile, C., Maddin, B., & Audrain, R. L. (2022). *The Next Education Workforce: How team-based staffing models can support equity and improve learning outcomes*. <https://doi.org/10.5771/9781475867275>

Baeten, M., & Simons, M. (2014). Student teachers' team teaching: Models, effects, and conditions for implementation. *Teaching and Teacher Education*, 41, 92–110. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2014.03.010>

Friend, M., Cook, L., Hurley-Chamberlain, D., & Shamberger, C. (2010). Co-teaching: An illustration of the complexity of collaboration in special education. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 20(1), 9–27. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ969840.pdf>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.d.). *Uitval startende leraren primair onderwijs*. OCW in cijfers. <https://www.ocwincijfers.nl/sectoren/primair-onderwijs/personeel/uitval-startende-leraren-primair-onderwijs>

Onderwijskennis. (z.d.). *Teamgecentreerde arbeidsorganisatie (TAO)*. Geraadpleegd op 27 januari 2026, van <https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/teamgecentreerde-arbeidsorganisatie-tao>

Onderwijsraad (2013). *Evaluatie Onderwijsraad 2013-2018*. Risbo BV / Erasmus Universiteit Rotterdam. <https://www.onderwijsraad.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2019/11/25/evaluatie-onderwijsraad-2013-2018/Evaluatie+Risbo+Onderwijsraad+2013+2018.pdf>

Wolf, M., & Hermanussen, J. (2024). *Evaluatie pilot doorlopende begeleiding startende leraren* (Versie 2.0) [Rapport]. ECBO / Ministerie van OCW. <https://www.platformsamenopleiden.nl/kennisbank/evaluatie-pilot-doorlopende-begeleiding-startende-leraren/>